

Delrapport 2

Fag- og yrkesopplæringen i Kunnskapsløftet

SINTEF har levert andre delrapport i Evalueringen av fag- og yrkesopplæringen i Kunnskapsløftet.

RAPPORT | SIST ENDRET: 16.06.2009

Tittel:

Kunnskapsløftet på reise II: Andre delrapport fra evalueringsprosjektet : kunnskapsløftet – et løft også for fag- og yrkesopplæringen?

Rapporten:

[Last ned rapporten \(PDF\)](#)

Forfatter:

Berit Kvalsvik Teige, Håkon Finne, Christin Tønseth, Ragnhild Lian Solbak, Trond Buland

Utgiver:

SINTEF

År:

2009

Rapportserie

Dette er andre rapport i SINTEFs evaluering av Kunnskapsløftet i fag- og yrkesopplæringen. Se også:

- [delrapport 1](#)
- [delrapport 3](#)
- [sluttrapport](#)

Rapporten er bygd opp av tre selvstendige deler:

Første del – Statens intensjoner i Kunnskapsløftet

Her beskriver forskerne det de mener er kjernen i Kunnskapsløftet når det gjelder fag- og yrkesopplæringen. De ser også på hvordan statlige utdanningsmyndigheter under ledelse av statsrådene Giske, Clemet, Djupedal og Solhjell på hvert sitt vis har preget reformen.

I første del konkluderer forskerne blant annet med at Kunnskapsløftet som opplæringspolitisk idé ikke skiller seg mye fra Reform 94. Det er to særlig synlige uttrykk for hva Kunnskapsløftet egentlig er som reform. Det ene er desentraliseringen av mange beslutninger i den forventning at lokal kreativitet skal gi bedre resultater enn sentral standardisering. Det andre er Læringsplakatens elleve punkter. I disse punktene ligger det en antakelse om at det ikke er behov for å tenke på særegne tiltak for fag- og yrkesopplæringen.

Forskerne viser også i første del til at da statlige utdanningsmyndigheter i 2006 sendte Kunnskapsløftet til fylkeskommunene for videre konkretisering og implementering, var staten klar på at det lokale initiativ skulle prioriteres. Dette betydde blant annet at både videregående skoler og lærebedrifter skulle få stor frihet i tolking av læreplaner, utforming av lokale læreplaner og tilrettelegging av opplæringen.

Andre del – Fylkenes tolkning av statens intensjoner

I andre del av rapporten ser forskerne på hvordan fylkene har tolket statlige utdanningsmyndigheters intensjoner, og hvordan de har omformet Kunnskapsløftet slik at reformen kan innføres på best mulig måte.

Forskerne peker på at direktivene fra departement og direktorat med Kunnskapsløftet ikke var så tydelige som fylkene var vant til under innføringen av R94.

I andre del peker forskerne på fylkeskommunenes dilemma mellom statens ønsker og næringslivets behov for kompetanse. Fylkene i casestudiene mener å ha lite handlingsrom på opplæringen som foregår i bedrift. Deres rolle oppleves som servicebasert og består i formidling av lærlingkandidater, legge til rette for frivillige instruktørkurs, gi opplæring til prøve- og klagenemnder, samt bistå opplæringsbedrifter med råd og veiledning.

Casestudiene viser også at fylkene har et dilemma knyttet til statens ønsker og lov- og regleverk når det gjelder elevenes/ lærlingenes rett til videregående opplæring. Av ulike årsaker får ikke alle tilbud om opplæring i bedrift. SINTEF peker på at fylkeskommunene er pålagt i henhold til Opplæringsloven å gi et opplæringstilbud til alle med rett til det. Det vil si at i de tilfeller der opplæringsbedriftene avviser en søker til bedriftsopplæring, må fylkene legge til rette slik opplæring med vg 3 i skole.

Resultatene av fagopplæring i skole på vg3 er, ifølge SINTEF, nedslående. Fylkene i casestudiet signaliserer at dette er en opplæring som i de fleste tilfeller ikke fører kandidaten fram til bestått fag- eller

svenneprøve. Kompetansen som kandidater med bakgrunn i vg3 fagopplæring i skole er også, i følge signaler fra næringslivet, lite attraktive, da de ikke har samme faglige bakgrunn som en med vg3 fagopplæring i bedrift.

Et annet og sentralt funn fra casestudiene er at tilsynsrollen som er lagt til statens fylkesmannsembete er delegert til fylkeskommunene. SINTEF mener at dersom staten ønsker å føre tilsyn med fag- og yrkesopplæringen, må dette løftes ut av sin nåværende gråsoner. Verken fylkene eller embetene synes å ha tilstrekkelig "tilsynskraft" – verken økonomisk eller menneskelig.

Tredje del – Praktiske konsekvenser

I rapportens tredje del ser forskerne på hvordan Kunnskapsløftets grunnleggende tanker og idéer materialiserer seg i den praktiske opplæringshverdagen for læringer, instruktører, og opplæringskontor i privat og offentlig sektor. Dette er gjennomført som tre casestudier knyttet til tre lærefag: frisørfaget, helsearbeiderfaget og bilfaget lette kjøretøy i to fylkeskommuner.

En hovedkonklusjon i tredje del er at opplæringspraksisen i normalmodellen er relativt lite påvirket av både den kunnskapspolitiske idéen og Kunnskapsløftet som strukturendring.

SINTEF mener å se at flere av de forutsetninger som eksisterer i Kunnskapsløftet som idé – blant annet at bredere utdanningsprogrammer på vg1 og vg2-nivå er viktige for å tilføre bedriftene breddekompetanse – ikke er svært synlige i opplæringshverdagen knyttet til casestudiene.

I tillegg mener SINTEF at Kunnskapsløftets klare ambisjoner om å utvikle et tettere samarbeid mellom læringsarenaene skole og bedrift ikke har materialisert seg i særlig grad lokalt. Det er imidlertid fortsatt tidlig i reformen, og interessante tilløp til samarbeid skole-bedrift finnes. Slike samarbeid vil bli mer belyst i neste delrapport, som vil fokusere på fleksibilitet i opplæringsløp.